

Teorie literatury I

M. Kundera : Román a Evropa (HAND – OUT)

- Autorův projev při předávání cen v Jeruzalémě, v němž se zabývá románem a jeho vztahem k současné kultuře Evropy, nás má možná především varovat před moderním trendem konformity a ztráty individualismu
- Nejprve zmiňuje vztah autora – romanopisce a jeho díla – románu; romanopisec má podle Flauberta (i Kundery) zmizet za svým dílem, nevystavovat se v masových médiích – to může mít za následek efekt opačný, tedy „zmizení“ díla za zády autora
- V novověku se podle Kundery objevuje nový typ člověka, kterému nezadržitelně uniká veškerá pravda; první evropští romanopisci prý vystihli tuto lidskou podstatu a tak byl položen základ novému umění – románu
- Rabelaisův novotvar – bytost s názvem agelast (ten, kdo nemá smysl pro humor, neslyší „boží smích“, je přesvědčen, že „všichni si musí myslet totéž“) je symbolem konformity, není stvořen pro román – ten je prý zrozen z ducha humoru; Evropa plně umění románu nepochopila – toto umění je totiž nezávislé na všech ideologických jistotách, dokonce jim podle Kundery protiče
- Každý román ale odpovídá na otázku : „*Co je lidská existence a kde spočívá její poezie?*“ Tato poezie spočívá v nekauzalitě a bezdůvodnosti, kde není příčiny a následku
- Dále mluví Kundera o hlouposti a opět se vrací k Flaubertovi – podle něj je „*hloupost neoddělitelnou dimenzí lidské existence*“ - hloupost ale dnes přežívá v podobě přejatých myšlenek, ty mohou zničit evropskou kulturu, vše originální
- Spisovatel tu podává, myslím, skvělou definici kýče – píše, že : „*slovo kýč označuje postoj toho, kdo se chce líbit za každou cenu a co největšímu množství. Kdo se chce líbit, musí potvrdit to, co svět chce slyšet, být tedy ve službách přejatých myšlenek. Kýč, to je hloupost přejatých myšlenek přeložená do řeči krásy a citů*“.
- Navazuje na tuto definici a upozorňuje nás na současnou kýčovitost – tedy touhu líbit se všem – masových médií; ta usilují o to, stát se konformními a vzniká podivný vztah modernita = konformita (a kýč)
- Nejhorší na celé věci je, že moderní doba nepřeje „ozvlášťňovatelům“, individualitám a jejich myšlenkám; tím je ohrožena celá evropská kultura;
- Na závěr Kundera trochu tristně dodává, že úcta a obdiv k individualitám přežívá právě v románech, v jejich moudrosti